सर्वनामप्रयोगः ସର୍ବନାମପ୍ରୟୋଗ

त्रयोदश : पाठः

उच्चैः पठतु, लिखतु च (ବଡ଼ ପାଟିରେ ପଢ ଓ ଲେଖ)

एषः **एते**

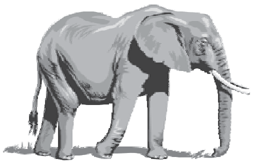

एषः गजः

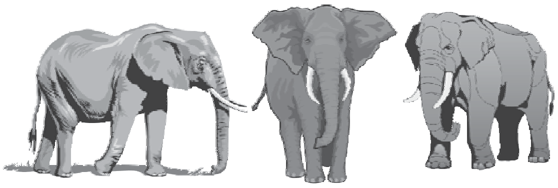

एते गजाः

पठतु - वदतु

एष : अश्वः ।	→	एते अश्वाः ।
एषः वृक्षः ।	→	एते वृक्षाः ।
एषः करदीपः ।	→	एते करदीपाः ।

अहम् **वयम्**

अहं बालकः

वयं बालकाः

पठतु - वदतु

अहं छात्रः ।	→	वयं छात्राः ।
अहं वैद्यः ।	→	वयं वैद्याः ।
अहं शिक्षकः ।	→	वयं शिक्षकाः ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ = ବୈଦ୍ୟ = ଡାକ୍ତର, ଏଷଃ = ଇଏ/ଏହା, ଏତେ = ଏମାନେ / ଗୁଡ଼ିକ
ଅହମ୍ = ମୁଁ, ବୟମ୍ = ଆମ୍ଭେମାନେ, କରଦୀପଃ – ଟର୍ଚ୍ଚ

मम

एष: मम हस्त:

अस्माकम्

भारतम् अस्माकं राष्ट्रम्

पठतु - वदतु
ପଢ - କହ

मम पुत्र: ।	अस्माकं ग्राम: ।
मम जनक: ।	अस्माकं विद्यालय: ।
मम पुस्तकम् ।	अस्माकं शिक्षक: ।

त्वम्

त्वं बालक: ।

यूयम्

यूयं बालका:।

पठतु - वदतु
ପଢ - କହ

त्वं शिक्षक: ।	यूयं शिक्षका:।
त्वं कृषक:।	यूयं कृषका:।
त्वम् आपणिक:।	यूयम् आपणिका:।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ - ମମ = ମୋର, ଅସ୍ମାକମ୍ = ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର, ଜନକଃ = ପିତା / ବାପା
ତ୍ୱଂ = ତୁମେ, ଯୂୟଂ = ତୁମ୍ଭେମାନେ, ଆପଣିକଃ = ଦୋକାନୀ

तव

युष्माकम्

तव पुस्तकम्

युष्माकं विद्यालयः

पठतु - वदतु
ପଢ - କହ

तव शरीरम् ।	युष्माकं गृहम्।
तव वस्त्रम्।	युष्माकं ग्रामः।
तव उपनेत्रम्।	युष्माकं नगरम्।

ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତି:-

ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣ ପରେ ରହିଲେ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ 'ମ୍'କାର ଅନୁସ୍ୱାରରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ। ବାକ୍ୟଶେଷରେ କେବଳ 'ମ୍'କାର ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ ପରେ ରହିଲେ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ 'ମ୍' ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହେ। ଏକଥା ଶିକ୍ଷକ ବନ୍ଧୁ ଯଥାଯଥ ଉଦାହରଣ ସହ ବୁଝାଇଦେବେ। ଯଥା:-

अहम् छात्रः । अहं छात्रः ।

अस्माकम् गृहम् । अस्माकं गृहम् ।

अस्माकम् आसनम् । अहम् अध्यापकः।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ - ତବ = ତୁମର, ଯୁଷ୍ମାକମ୍ = ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର

अभ्यासः (ଅଭ୍ୟାସ)

१) रिक्तस्थानं पूरयतु (ଖାଲି ସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର)

क)...........गजः । (एषः/एते)

ख)........... वृक्षाः । (एषः/एते)

ग) .... छात्रः । (अहं / वयं)

घ) .... शिक्षकाः । (वयं/अहं)

ङ)........... कृषकः । (त्वम्/यूयम्)

च)........... आपणिकाः । (यूयम् / त्वम्)

२) मातृभाषया अर्थं लिखतु (ମାତୃଭାଷାରେ ଅର୍ଥ ଲେଖ)

क) मम गृहम्। ____________________

ख) मम हस्तः। ____________________

ग) अहं बालिका। ____________________

घ) अस्माकं राष्ट्रम्। ____________________

ङ) तव उपनेत्रम्। ____________________

३) पठतु लिखतु - (ପଢ଼ ଓ ଲେଖ)

यथा - एषः अजः ।	एते अजाः।
तथा- क) एषः छात्रः।	एते .... ।
ख) एषः विहगः।	.... विहगाः ।
ग) अहं सैनिकः।	वयं .... ।
घ) त्वं पथिकः।	.... पथिकाः ।
ङ) अहं भारतीयः।	वयं .... ।

स:

स: वानर: ।

स: अज: ।

ते

ते वानरा: ।

ते अजा: ।

सा

सा माला ।

सा बालिका ।

ता:

ता: माला: ।

ता: बालिका: ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ : ସଃ = ସେ, ତେ = ସେମାନେ (ପୁଂ)
ସା = ସେ, ତାଃ = ସେମାନେ (ସ୍ତ୍ରୀ)

पठतु स्मरतु (ପଢ ମନେରଖ)

स:	ते
स : अश्व: ।	ते अश्वा: ।
स: गज: ।	ते गजा: ।
स: मयूर: ।	ते मयूरा: ।
स: पर्वत: ।	ते पर्वता: ।
स: मूषक: ।	ते मूषका: ।
स: काक: ।	ते काका: ।
स: वृक्ष: ।	ते वृक्षा: ।

सा	ता:
सा बालिका ।	ता: बालिका: ।
सा पाचिका ।	ता: पाचिका: ।
सा सेविका ।	ता: सेविका: ।
सा मक्षिका ।	ता: मक्षिका: ।
सा लता ।	ता: लता: ।
सा पताका ।	ता: पताका: ।
सा अम्बा ।	ता: अम्बा: ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ : ପାଚିକା = ରୋଷେଇକରୁଥିବା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ, ମକ୍ଷିକା = ମାଛି, ଅମ୍ବା = ମାଆ

तत्	तानि

तत् उपनेत्रम्

तानि उपनेत्राणि

तत् कङ्कतम्।

तानि कङ्कतानि ।

तत् दूरदर्शनम् ।

तानि दूरदर्शनानि ।

एषः **कः** ?   एते **के** ?

एषः अजः ।

एते अजाः ।

एषः	पठतु - वदतु ପଢ - କହ	एते
एषः कृषकः । एषः चालकः । एषः रक्षकः ।		एते कृषकाः । एते चालकाः । एते रक्षकाः ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ : ତତ୍ = ତାହା, ତାନି = ସେଗୁଡ଼ିକ, କଃ = କିଏ, କେ = କେଉଁମାନେ।

एषा **का** ?

एषा बालिका ।

एषा महिला ।
एषा पताका ।
एषा वैद्या ।

पठतु - वदतु
ପଢ - କହ

एताः **काः** ?

एताः बालिकाः ।

एताः महिलाः ।
एताः पताकाः ।
एताः वैद्याः ।

एतत् **किम्** ?

एतत् फलम् ।

एतत् करवस्त्रम् ।
एतत् वाद्यम् ।
एतत् गृहम् ।

पठतु - वदतु
ପଢ - କହ

एतानि **कानि** ?

एतानि फलानि ।

एतानि करवस्त्राणि ।
एतानि वाद्यानि ।
एतानि गृहाणि ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ : କା = କିଏ (ସ୍ତ୍ରୀ), କାଃ = କେଉଁମାନେ (ସ୍ତ୍ରୀ), କିମ୍ = କ'ଣ, କାନି = କେଉଁଗୁଡିକ
କରବସ୍ତ୍ରମ୍ = ରୁମାଲ, ଏଷା-ଇଏ (ସ୍ତ୍ରୀ) ଏତାଃ - ଏମାନେ (ସ୍ତ୍ରୀ),
ଏତତ୍ କିମ୍ = ଏହା କ'ଣ, ଏତାନି କାନି = ଏଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ

अभ्यासः (ଅଭ୍ୟାସ)

१) शून्यस्थाने उचितं पदं लिखतु (ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନରେ ଠିକ୍ ପଦ ଲେଖ)

(एषः, तत्, सः, सा, एतत्)

क) .... माधवः ।

ख) .... युतकम् ।

ग) .... सुजाता ।

घ) .... देवयानी ।

ङ) .... शिक्षकः ।

च) .... कर्गजम् ।

२) मातृभाषया अर्थं लिखतु (ମାତୃଭାଷାରେ ଅର୍ଥ ଲେଖ)

क) ...एषः...... गोपालः

ख) ...एतत्.... छत्रम् ।

ग) ....सा....... उमा ।

घ) ....सा.....अध्यापिका ।

ङ) ....तत्... मूलम् ।

च) ....सः.... सदानन्दः ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ : ଯୁତକମ୍ - ଜାମା, କର୍ଗଜମ୍ - କାଗଜ

उचितं पदं निरूपयतु (ଠିକ୍ ପଦ ବାଛ)

३) **अहं / वयम् / मम / अस्माकम्**

क) .... विपिन: ।
ख) .... विद्यालय: ।
ग) .... छात्रा: ।
घ) .... बालका: ।
ङ) .... हस्त: ।

४) **त्वम् / यूयम्/तव / युष्माकम्**

क) .... सैनिक: ।
ख) .... वीरा: ।
ग) .... भवनम् ।
घ) .... सेवका: ।
ङ) .... आपणिक: ।

५) **क:/के/ का, का:, किम् / कानि**

क) .... रमेश: ?
ख) ....पुस्तकम् ?
ग) .... पत्राणि ?
घ) .... शिक्षिका ?
ङ) .... रक्षका:
च) .... महिला:

ତୁମପାଇଁକାମ : ୫ଜଣ ସାଙ୍ଗଙ୍କର ପରିଚୟ ଲେଖ ।

ଯଥା – ଏଷଃ ରମେଶଃ ଏଷା ମାୟା ।